

інвестиційні цілі, чітке дотримання при цьому встановленої процедури, яка передбачає, зокрема, оприлюднення достовірного висновку з оцінкою інвестицій сприятиме зростанню довіри суспільства та органів у правління та зростання раціональності ухвалюваних рішень у бюджетній сфері.

Література

1. Аналіз вигід і витрат. Концепції і практика: Пер. з англ. / Ентоні Е. Боардмен, Девід Х. Грінберг, Ейдан Р. Вайнінг, Девід Л. Веймар. Київ: Видавництво “АртЕк”, 2003. 568 с.
2. Making public Investment More Efficient. Washington: IMF, 2015. 67 p.
3. Малиняк Б. Механізм надання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам в умовах нерозвинених демократичних відносин в Україні. *Світ фінансів*. 2009. № 4. С. 69–82.

Пінкевич Катерина Романівна

студентка 2 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Мелих О.Ю.

МАКРОЕКОНОМІЧНА ДИНАМІКА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

В умовах трансформації економіки України головною метою макроекономічного регулювання, важливим інструментом якої виступає державний бюджет, є досягнення макроекономічної стабільності та економічного зростання. Для досягнення зазначених цілей у країнах з ринковою економікою формування та виконання державного бюджету здійснюється на основі врахування тісного взаємозв'язку між останнім та параметрами макроекономічного розвитку, що, в свою чергу, дає можливість ефективно використовувати бюджетні кошти та розв'язувати соціальні проблеми.

Таким чином, державний бюджет, виступаючи як ціллю фінансової політики, так і інструментом макроекономічного регулювання, зазнає впливу ряду економічних факторів (ВВП, дефлятор ВВП, тощо), які, в свою чергу, визначають його динаміку.

Дані економічні показники є основою складання бюджету. Від величини останніх залежать обсяги та структура бюджетних надходжень і видатків. Окрім того, від правильності і повноти врахування цих макроекономічних показників залежить реальність бюджету, яка

безпосередньо пов'язана з можливостями впливу останнього на економіку країни [3].

Одним із базових економічних параметрів, що відображає обсяг виробництва всієї країни й впливає як на дохідну, так і на видаткову частину державного та місцевих бюджетів є ВВП.

Так, збільшення реального обсягу виробництва зумовлює зростання, податкових, неподаткових надходжень до бюджетів усіх рівнів та державних цільових фондів, серед яких податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток підприємств, відрахування на соціальне страхування, податок на додану вартість, акцизний збір, тощо.

В той же час приріст реального обсягу виробництва природно знижує безробіття.

Згідно даних табл. 1, в Україні спостерігається тенденція щорічного зростання номінальної величини ВВП: у 2014 р. номінальний ВВП становив 1566,7 млрд. грн., у 2015 р. – 1979,5 млрд. грн., у 2016 р. – 2383,2 млрд. грн., у 2017 р. – 2982,9 млрд. грн., у 2018 р. – 3558,7 млрд. грн.

Проте реальний приріст ВВП, після рецесії 2014-2015 рр., відновився у 2016 р. і за підсумками 2018 р. становив 3,3%. Така динаміка вказує на незначне, проте все ж таки зростання економіки України загалом.

Таблиця 1

Динаміка макроекономічних показників України за 2014-2018 рр.

Показник	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік
ВВП номінальний, млн. грн.	1 566 728	1979458	2383182	2982920	3558706
Зміна обсягу ВВП (% відповідно року у постійних цінах 2010 року)	-6,6	-9,8	2,4	2,5	3,3
Дефлятор ВВП (% відповідно року у постійних цінах 2010 року)	15,9	38,9	17,1	22,1	15,4
ВВП на душу населення, грн.	36904	46413	55899	70224	84192
ВВП на душу населення, дол. США	8667	7949	8270	8667	9213
ВВП на душу населення у країнах-членах ЄС, дол. США	37503	38457	39625	41126	41949
Доходи Державного бюджету України, млн. грн.	357084,20	534694,80	616274,80	793265,00	928108,30
Відношення доходів ДБУ до ВВП, %	22,79	27,01	25,86	26,59	26,08
Дефіцит Державного бюджету України, млн. грн.	78052,80	45167,50	79130,20	47849,70	59247,90
Відношення дефіциту ДБУ до ВВП, %	4,98	2,28	3,32	1,60	1,66

Примітка: розроблено автором за даними [1; 2].

Економічний добробут громадян тісно пов'язаний із показником ВВП в розрахунку на душу населення. Аналіз його зміни підтверджує тенденції

аналогічні динаміці ВВП. З 2014 р. даний показник зріс на 228% й станом на початок 2019 р. становив 84192 грн. або 9213 дол. США. Проте, порівнюючи обсяг ВВП на душу населення в Україні з аналогічним показником у країнах-членах ЄС, вбачаємо тенденцію відставання, що сягає майже 5 разів.

Одним із показників, який відображає стан державних фінансів та показує масштаби бюджетної розбалансованості відносно національної економіки є показник відношення дефіциту державного бюджету до ВВП. За стандартами, прийнятими країнами Євросоюзу, позитивним вважається значення, яке б не перевищувало 3 %.

Так, за період з 2014 р. по 2018 р., співвідношення дефіциту Державного бюджету України до ВВП знизилось з 4,98% до 1,66% (див. табл.1).

Співвідношення доходів державного бюджету до ВВП є своєрідним індикатором того, наскільки держава акумулює ресурси з економіки через податки та збори. В Україні даний показник протягом 2014–2018 рр. зріс з 22,79% до 26,08%.

Отже, значні макроекономічні дисбаланси, недостатній рівень прозорості у державному секторі управління та відсутність комплексного підходу уряду до покращення макроекономічних показників призвели до уповільнення розвитку економіки України. Дослідження структури та динаміки номінального і реального ВВП і доходів бюджету свідчить про суттєву розбіжність між ними та нерівномірність їх зміни. Причому номінальні показники не лише не відображають реального стану національної економіки, а й штучно збільшені за рахунок девальвації гривні, зростання інфляції, відпускних цін на товари та послуги і сплатою збільшеного обсягу податків і зборів, що у свою чергу стимулює поглиблення кризових процесів. У результаті фінансово-економічна ситуація вимагає комплексного реформування [5, с. 808].

Література:

1. Офіційний веб-сайт МВФ. URL: https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/OEMDC/ADVEC/WEO/WORLD/UKR (дата звернення: 19.10.2019).
2. Офіційний веб-сайт Мінекономрозвитку. URL: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA> (дата звернення: 19.10.2019).
3. Соломенко С. М. Державний бюджет як інструмент макроекономічного регулювання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук:

08.00.03 / Київський нац. екон. університет ім. Вадима Гетьмана. Київ, 2008. 24 с.

4. Кадацька О. М. Державний бюджет як інструмент макроекономічної політики в умовах ринкової трансформації: дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук: 08.01.01 / Харківський нац. університет ім. В.Н. Каразіна. Київ, 2002. 196 с.
5. Клівіденко Л.М., Русятинська А.О. Сучасні проблеми дослідження макроекономічних показників у контексті розвитку економіки. *Гроші, фінанси і кредит*. 2016. Вип. 10. С. 804 – 808.

Панчук Галина Віталіївна,

Панчук Віктор-Богдан Віталійович

студенти 4 курсу факультету фінансів та обліку, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Петрушка О. В.

РОЛЬ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ

Реформування пенсійної системи України впродовж останніх десятиліть залишається однією з основних соціально-економічних проблем національної економіки. Проблема формування системи недержавних пенсійних фондів в Україні належить до найбільш складних. Це обумовлено, насамперед, відсутністю правової бази, яка безпосередньо регулювала б таку сферу діяльності. Не менш суттєвою проблемою є загальний стан економіки. Низькі доходи більшості населення, відсутність стійких прогнозів розвитку виробництва на перспективу не дають змоги досить точно розрахувати зобов'язання таких фондів перед вкладниками.

Для вирішення завдання створення в Україні системи пенсійного обслуговування, що ефективно працює, побудованої на основі оптимального поєднання як державних [1, с.137-138], так і недержавних пенсійних фондів, необхідно попередньо вирішити низку складних проблем. До першочергових і найбільш важливих слід зарахувати:

– розробку і прийняття правових актів, які б забезпечили надійну діяльність недержавних пенсійних фондів;

– організацію планування і здійснення системи заходів державного регулювання діяльності таких фондів;